

peert halfdoot/ wech geboert/ en wert noch van sijn wonden genesen/ ende soo betalende rantsoen/ is daer van gecomen.

Naem van eenighe ghevangenen vanden bypandt.

Daer waren wel vier ofte by de vyf hondert ghevangenen/ waer onder een jonghe Grabe van Mansvelt was/ oock mede Ieronimo Dentice Raedt van Varax, den Luptenant Cozonel vanden Marquis de Treviso, ende den Sergeant Maioz/ die naemaels ontliet/ ende werdt Anno 1602 van een Oversten Rosworni doozstecken in Hongarien. Vande gebangen stozven meer dan hondert vande guetsuren: desen slach aldus gheschiet wesende nam den Prince Mauritz sijnen afftreck nae Turahout, de vluchtige byanden latende nae Herentals loope/ daer geedzie hondert Man quamen/ behalven die te voozenmette baggagie gesonden waren. Het doode lichaem vanden Oversten den Grabe van Varax, wert sijnen Dienaers toegelaten by den Prince Mauritz/ nae Lier te voeren/ ende so nae Mechelen, daer hy sijn Hupsouwe cu veel kinderen hadde/ mede sendende eenen brief aende Doystelijcken Cardinael/ hem aenbiedende verlossinghe over de ghevangenen/ so hy quartier wilde houden. Maer also den Doystelijcken Cardinael hem niet haest en antwoorde/ so heeft den Prince Mauritz gedyecht die op te hangen/ ofte te verdriucken/ so hy die niet wilde rantsoeneren binne twintich dagen/ waer dooz de Doystelicke Cardinael/ dwong de Doyzen in Szabandt/ daer toe te contribuieren.

Den Grabe van Varax wert nae Mechelen gelycht.

Daer is gebleecken dat de Spiessen niet wel geplaciert/ maer in tocht ordze (in plaetse van slachordere) gebuyckt/ niet wel houden moghen tegen de furie van groote Pistolletten ofte Cinckroers/ diemen noemt Carabins/ die de Ruyterije van den Prince Mauritz voerden in dese tocht/ in stede van Lanciers: ooc wert bevonde dat het so waer niet en is den bypandt int velt te ontmoeten/ met goede ordere/ want soo daer ghebreck mochte sijn

van goede ordere (daer beel aen hanght) tselfde gebzack den Spacngiaerden meest/ twelc dese oude Regimenten in desen slach bewesen hebben/ niet wetende hoe sy haer wel slupten ende gesloten souden houden.

Die van Szeda ontneimen den byant ses wagens met wapenen

Alsoo de Boeren vande Cielsche Hede alle de Wapenen die sy gebonden hadden nae den aenflach/ op het velt vergadert hadden/ en inde Kercke gebzocht/ so werden sy by die van Diek belast/ die tot haer te byngenen: maer als sy die op ses wagenen geladen hadden/ soo hebben die van Szeda (zijnde daer van vermitticht) de selve doen halen/ en met geweldt binnen Szeda doen bynghehen/ den 23 february/ tot een meerder teecken haerder victorie/ als een Crophem.

De Graven van Hohenlo ende van Solms, metten Heer Ridder Veer/ diens paert onder hem geschoten wert/ ende Sidney, wert groote eere toe geschiedt van haer voozichtigheyt ende vroomheyt/ desgelijck de ander Ritmeesters en Oversten van manlicheyt en cloeckheyt/ namelijk Bax ende Edmont, met alle Bevelhebbereen ende Soldaten.

Mauritz leger comt weder tot Turchout en wint het Casteel.

Het Leger is s'avonts tot ruste te Turnhout gecomen/ daer het gheschut ghelaten was/ s'anderdaeghs beschote sy het Casteel/ ende nae eenighe 8 oft 10 schoten/ hebben die vanden Garnisoen daer Capiteyn ober was vander Delft, dat ober gegeven by apppointement/ behoudende lijf ende goet. Het Casteel wel beset ghelaten sijnde is elck een weder na sijn garnisoen getrocken. Den Prince Mauritz is ober Geertrupdenberge geyest/ ende den achtsten dach van sijn vertreck weder inden Hage gecomen/ mede byngende 38 Vaendelen/ die hy aldaer dede ophanghen op de groete Sale/ met een Coznette der Ruyterije/ ende een Wanderoelle vande Soetelaers/ gelijkmen die ten hupdigen dage aldaer noch sie mach. Van welke Victorie in alle Stede Godt (die alleen alle eere toe comt) Almachtich geloost ende gedanckt werde.

Het eerste Beleghe ende overwinninghe der Stadt

R H Y N - B E R C K.

Gelegen aenden Rhijn/ geschiedt inden jaere 1597.

1597.

Der State Generael resolutie tot Velt te jec:

relijcke Excellentie/ ende de Raedt van State geresolbeert ende besloten/ noch desen Sommer/ hoe wel seer spade/ een Leger te velde te byngenen/ hebbende daer toe alle nootwendighe

ge ghereetschappe bereyt/ ende de Ruyteren doen wapenen op een ander maniere/ sonder Lancien/ ende gheordonneert te voeren de Carabins ofte lichte peerden/ een Roer drie voeten lanck: den anderen Pistolletten/ met een Roer van twee voeten lenghde/ ende voozts gewapent totten knien toe/ elck stuck ofte deel van Wapenen datter ontbzyken soude/ op sekere verbeurten gestelt/ hare Peerden moesten wesen vijftien groote Mans palmen hooge/ ende dat sy al moesten Casacken dzage/ achtervolgende seker Placaet ende ordze tot dien eynde uptghegheven ende gedruckt. Den Raedt van State maecten staet/ dat den Leger drie hondert

De Ruyteren werden van wapenen becaandert.

duysent gulden ter Maent behooven soude: behalven de ordinarische gagien der Soldaten/ die te dier tijden by veel waren/want de Landen hadden in dienste omtrent twee hondert Daendelen Irijisch-volck/ en een en twintich Danen Kuptere: dan also het voetvolck veel in steden ende sterckte Garnisoen houdende waren/ heeft den Prince Mauritz alleenlick beschreven omtrent 68 Daendelen ende alle sijn peerdevolck/ met last van haer te laten binden den 5 Augusti op den Rijn/ vooz s' Graven-weert/ hebbende besloten in den Raet van State/ datmen de stadt van Berck aengrijpe soude/ om de Rijn-stroom te mogen bezyden.

Pr. Mauritz treckt te Velde den eersten Augusti.

Dien volghende is den Prince Mauritz met alle de Edel-luyden ende gebolch/ den 1 Augusti upt s' Graven-Haghe op Wrecht gherepft/ om aldaer de vergaderinge van de waghens/ die tot desen Cocht noodich waren/ te voozderen/ ende is den 4 Augusti tot Arnhem gheromen/ alwaer mede ghecomen is Graeff Willem van Nassau, Stadthouder in Drielandt/ Groeningen ende Ommelanden/ latende sijn volck tot Elten. Desghelijc sijn mede aldaer aengecomen den Graef van Hohenlo, Grabe van Solms, Grabe Ernst, ende Grabe LodeWijck van Nassau, metten jongen Grabe Frederijck Hendrick van Nassau, die nu sijn eerste pzoobe inder oorloghe wilde aen nemen ende doen: van Arnhem sijn de Heeren gelijcker-hant vertrocken nae s' Graven-weert/ alwaer by een waren ghecomen 13 Daendelen Engelsche voetnechten/ 12 Daendelen Schotten/ 15 Daendelen Driese/ 9 Daendelen van den Grabe van Solms, 8 Daendelen van Jonckheer Floris van Brederode, ende 6 van Duvenvoorde, ende omtrent 20 ofte 21 Danen Kuptere wel gemonteert. Daer waren oock gearriveert groote menichte van schepen/ byegende ober de veertich stucken Gheschuts/ niet alle oorloch's gereetschappe dat tot eenen volmaeckten Leger noodich was.

Macht van des Prince leger.

Den seften Augusti dede den voornemende Prince het voetvolc met ee deel vande Kupterhe/ met schepen ober de Riviere van den Rijn ende Dale setten/ ende dien about tot Clever-ham/ niet verre van Calcar blijven/ staende des anderē daechs ee Scheepshyughe ober de Dale/ om de Waghens (die by Arnhem meest met Pontē ober de Rijn waren geset) met alle de reste vant Legher daer ober te doen passeren/ soo dat ten selven daghe den Prince Mauritz noch quam in het Clooster van Marien-boom, latende drie Daendelen van het West Driese Regiment (dat men gemeynelijck het Pooze Hollantsche noemt) by de Schepen/ die ten selven daghe oock in seer grooten getale de Riviere op tsepl ghegaen sijn.

Alpen ingenomen by son E. l. sentie den 8 Augusti.

Den 8 Augusti is de Prince Mauritz met het Leger ende eenige Veltstucken geschuts/ gepasseert vooz by de stadt ende Casteel van Alpen, bewaert zijnde by den Zoeder vanden Capiteyn Beningh, met eenige Soldaten/ t welck de Prince Mauritz dede op eyschen/ overmits het was liggende op de pas/ ende den byandt seer conde dienen/ ende sijn Leger grootelic beschaden/ het welck hem terfont opgegeven wert/ soo dat hy het Wyss met vijftich Soldaten/ van Capiteyn Schaef dede besette/ daer upt treckende

de voozschreven Beningh met 36 Soldaten/ met hare Wapenen ende Baggagie/ en is het Leger den selven about noch eens deels vooz Berck gecomen.

De stadt Rijn-berck was dooz natuere van de plaetse ende aengemaecte mercken/ niet weynich hart om aen te grijpen/ binnen eenen dach ofte twee te vozen noch versterct zijnde van omtrent vijfhondert Man/ soo upt Alpen, Grabe/ als andere plaetsen daer omtrent/ belept zijnde dooz den Capiteyn Beningh/ ende eenige andere. Den Prince Mauritz de Stadt ende gelegentheyt daer ront omme besichticht hebbende/ heeft vooz eerst ghehouden twee principale Legers te staen het een boven de stadt/ vooz de Rijn poorte ende Casselpoorte/ aende zijde van den Rijn/ alwaer hy op den thiensten Augusti dede logeeren vijftien Daendelen van het Driese Regiment/ onder het belept van Graf Willem van Nassouwen, met dertien Daendelen Enghelsche/ onder het belept vanden Heer Horatio Veer, zoeder vanden Obersten Fransoys Veer, ende het Regiment van West-Drielandt belept by Jonckheer Aert van duynvoorde, Lieutenant Colonel vanden Prince Hendrick Frederick van Nassau, met de Guarde van den Prince Mauritz vijftien Benden Kupteren/ ende een weynich upt waert na Botbergenleggende. De Graven van Hohenlo, Oberste van het ander quartier/ met den Grabe van Solms, sijn geloogert geweest op den Bergh van S. Anna vooz de Santen-poorte/ met 8 Daendelen van het Regiment vanden Grabe van Solms, 12 Daendelen Schotten/ onder het belept van Colonel Morray, de Guarde des Graven van Hohenlo, ende noch 12 Benden Kupteren/ waer beneffens was de Heere van Cloetingh met 8 Daendelen van sijn Regiment: Een weynich beneden den Bergh/ ende tusschen beyde de quartieren was gelegen den Prince Mauritz.

Rijnberck merke des gers omtrent/ den 8 Augusti.

Int eerste aencomen vooz de Stadt is Graeff Lodewijck van Nassau gequetst ghewordē in het dicke van sijn beē/ het welck seer haest wederom genesen werde. Den 11 Augusti is men besigh geweest de Legers met Schanffen te begraven/ soo dat sy daer nae met loop-schanffen aen malcanderen sijn ghebrocht/ de welke met drie Schanffen tegen het aencomen vanden byant voozsien sijn geweest/ waer mede de Stadt vanden eenen cant vanden Rijn/ tot den anderen cant becingelt was.

Graef Lodewijck van Nassau geschoten.

Den 11 des nachts heeftmen begonnen loopschanffen nae de Stadt te maecken/ upt het Leger van den Prince Mauritz, en s' anderdaechs upt het Legher vanden Grabe van Hohenlo ende t' quartier vanden Heer van Cloetingh. Hy heeft oock een Bughe doen maecken van sijn Legher op het Eplandeken in den Rijn ende voozs van ober den Rijn/ tegen die ander sijde/ om alle toe voeringhe ende voeragie van daer te mogen halen.

Daer nae drie stucken gheschuts ghestelt zijnde/ heeftmen seer geschoten op den grooten Tozen (daer seer upt geschoten werde) op die Loop-graben en in beyde de Legers/ ende oock op den Coltoorn ende Rijnpoorte/ om die Loop-graben beter te mogen maeken/ desgelijc met twee ander stucken/ op het

Berck beschoten.

het bolwerck vooz de Cassel-poozte/ met de welke men den 15 ende 16 Augusti so dapper heeft gespeelt/ dat die vander Stadt den selfden dage/ den grooten Toozen hebbē moeten verlaten/ nae dat sy veel quaets daer upt gedaen hadden/ en op den 15 vooz de Cente van de Prince Mauritz/ daer hy lach en sliep hadden geschoten: welke kogel hem vermakende upt der aerde/ voozts vlooch dooz de Cente/ en t'hoofden eynde vanden bedde vā den Heere van Sonsfelt, sonder dat hy/ die op de bed-stede lagh/ gequetst werde.

Den 16 des nachts werdender omtrent 24 stucken gheschuts op verscheyden plaetsen geplante/ om die Stadt alomme te beschieten/ dan overmits de Loop-graben soo nae niet gecomen waren als men wel hadde ghehoopt/ heeft den Prince Mauritz het geschut om met ghewelt te schieten/ noch doen ophouden/ en een Gaelderje besteeet te maken aē de West-zijde vā het Bolwerck/ vooz de Cassel-poozte/ vooz de somme van 12 hondert guldens/ welke binnen vier dagen gemaecht moeste wesen. Den 19 Augusti/ alsoo die Loop-graben begonden te naken aen de eene zijde vande halve Mane/ buyten het Bolwerck vanden Col-toozn/ vooz de Rijn-poozte/ ende het water upt het Rivierken de Diepe/ welke met een Slupskē vooz de halve Mane opgehoudē was/ afghelaten zijnde mitsgaders de Gaelderje niet veerthie vanden int begin vāde grachte/ die niet seer wijde noch diep en was/ gebzacht sijnde/ heeft den Prince Mauritz rype beraetslaginge gehouden met de Hoofden van het Legher/ en beslotē de stopmschietinge te beginnē/ hopen de darentusschen/ in het bolwerck te moghen comen: Dit schieten heeftmen begonst omtrent ten 10 uren/ met 35 stuckē geschuts/ namentlijck met 29 groote stucken ende ses veldtstucken/ waer van 10 stonden vooz de Rijn-poozte/ 11 vooz het Bolwerck vande Cassel-poozte/ 5 op het Eplandeken van den Rijn teghen den Col-toozen/ ende noch vier daer beneden vooz het plat vande Stadt/ en die andere op ander plaetsen. Nae driemael affschietē heeft den Prince Mauritz (gelijck hy sulc gewoon is) de Stadt doen op eysschē/ t'welcke die van binnen gehoozt hebbende/ hebben nae dat sy met malcanderen gesproken hadden/ besloten den Prince te antwozden/ dat sy noch drie dagen uptstel begheerden/ dat haer afgeslagen werde.

Naē een ure ofte daer omtrent datmē hadde beginnē te parlementerē/ begon het schieten wederomme aen te gaen/ het welck met groot ghewelt duerde tot vijft uren naē den Doene/ doende in alies omtrent twintich hondert schoten/ binnen welcken tijt het volck van Graef Willen/ onder faueur van het Geschut/ die half Mane ingenomen heeft/ ende den Prince Mauritz om tijt te winnen/ (niet tegenstaende vele van meyninge waren mē behoozde die vander Stadt te ver wachtē) heeft wederomme haer doen op eysschen/ de welke (nu mogelijck verbaest zijnde) dooz dienhet volck van alle canten aengquam/ en hem in slachordeninge stelden/ bier Gesantē upt hebben gesonden/ namentlijck den Capiteyn Beningh, den ouden Capiteyn Dulken, Admirael Palsman, Oberste van het Boots-volck/ ende den Quartier-meester vā het Regiment vā Graef Herman vande Ber-

ge, vooz de welke in Gyselinge binnen gingen de Capiteyn Schaef, Inghenhaven ende Waddel. Naē langhe dispute ende ernstich bidden/ heeft haer den Prince Mauritz vergont met de Vaendelen, Wapenen ende Baggage uyt te trecken, achterlaetende het Artijckel van in drie Maenden niet te dienen op dese sijde vande Mase, belovende de Borghers by hare Privilegien te laten. Soo dat sy den 21 Augusti/ wesende iijst re Jaer na dat Hult over gegaen was aenden Eerst-Hertoch Albertus, upt de Stadt sijn vertrocken/ onder de Gouverneur Hopman Snaetere vijft Vaendelen sterck/ sijnde in alies omtrent neghen hondert Man: den welcken den Prince Mauritz tusschen de tseventich ende tachtich Dagē gen heeft geleent/ vooz de welke den Sone van Capiteyn Beningh, in Gyselinge is ghebleven. Sy zijn ten selfden dage vooz de Stadt Gelder gecomen/ alwaer sy upt ghesloten werden/ ende bleven daer liggen gedupzende den tijt van haer vry gelepde/ maer den 22 Augusti/ alsoo sy niet wei van binnen gespijst en werden/ ofte die vander Stadt haer de spijse te diere wilden vercoopen/ sijn sy daer ober met de Nachte vande Poozt in questie gecomen/ ende hebben haer die over den hals ghebzonghen/ ende sijn alsoo binnen gecomen/ alwaer sy hebben begonst te mutineren/ ende riepen/ gelt/ gelt/ hoe wel Graef Hendrick vanden Berghe daer binnen was. Het Garnisoen dat te vooz inde Stadt was/ is met haer aengespannen/ ende sy hebbē alsoo gesamentlijcken met groote furie Graeff Hendrick ende alle Bevel-hebberen ter Stadt upt geiaecht ende gedzeven. De Heere van Gileijn, Wrenham ende Grammaye, boden haer aen twee maenden solts/ maer sy en wilden niet te vreden wesen/ ende hielden de twee Wrenham ende Grammaye gevangen. Daer naē quam Graef Harman om haer te bebzedigen/ maer het was te bergeefs/ ende hy moeste naē Arsen by sijn volck/ dat hy daer vergaderde/ die omtrent drie dupsent sterck waren vertrecken.

Alsus is de Stadt van Rijn-Berck aenden Prince Mauritz overgegeven/ na thien dagen beleg/ en datmen daer omtrent twee dupsent acht hondert ende tseventich schoten op geschoten hadde: Daer wert binnen gehonden menichte van grōnt geschut: namentlijck ober de 44 metalen stucken/ onder de welke waren seven stucken van Batterje/ desghelijck dertich ijere stucken/ ende een groote menichte van slechte lakenen/ daer in ghesonden/ om de Garnisoenen in betalinge te gheben/ die weerdich gheacht warden ober de hondert tseventich dupsent guldens/ desghelijck vijft ghesoncken Oorloghschepen/ ende twee vermaerde Ponten ofte Plot-schepen/ daermen tot Ceulen soo langhe aen getimmert hadde/ ende veel meynde mede upt te rechten/ ende voozts van allen voozraet genoegh.

Den Prince Mauritz heeft terstont die meest afgeschoten wercken doen vermaken/ die Loop-graben laten slechten/ ende den Capiteyn Schaep (die groote neersticheyt ende cloekheyt in dit beleg getoont hadde) belast daer binnen te commanderē/ met ses Vaendelen knechten/ van alle spijse ende amonitie wel voozsen.

So haest dese Stadt gewonnen was/ so hebben

Berck beschooten met 35 stucken/ den 19 Augusti.

Ende nae die vooz opgeeysscht.

Berck obergegeven den 21 Augusti.

Mutnatie tot Gelder/ den 22 Augusti.

Schaep Gouverneur van Berck.

Die bā Co-
len versoe-
ken ontrop-
minge van
de Stadt
Rijnsberck.

hebben de gesanten van Ceulen / uyt crach-
te van Brieven van Credentie / ontruyninge
vande Stadt versocht / als haer toecomende
diese vande Spaensche te voezen soek na be-
lofte (met eede bevesticht) noyt hadden comē
gecrighen / maer om datse met soo grooten
coste vande Geunieerde Landen waren ge-
wonnen / ende dat den Pzince Maeritz noch
de Geconmitteerde Radē die by hem waren
daer toe niet en waren geauthoriseert / wert
dat haer gewegert / ende werden gewesen
aen de Ho. Mo. Heeren Staten Generael.

Des ander daeghs nae dat Berck ober-
gegheben was den 21 Augusti / so is Graef
Herman tot Gelder gecomen / met ontrent
twee duysent te voete / en seven oft acht Da-
nen Ruyteren / het voetvolck was belept on-
der Don Alonzo de Luna, Gouverneur van
Lier, ende de Peerden onder Francisco de
Padiglia, in meyninghe sijnde om noch volck
in Berck te bzingen / maer als hy verstaen
heeft het overgheben / soo is hy weder ver-
trocken tot Arlen by de Maese / daer na trock
hy ober de Maese / denckende op dē tocht van
Turnhout, sendende binnen Meurs ontrent

vier hondert Man / behalvē de twee hondere
die twee dagen te vozen daer vā Maestricht
in gesonden waren: ende om dat voorszje-
ven Garnisoen beter te verskeren / gebodt
hy dē Capiteyn Aernout Boecop Lieutenant
vande Gouverneur / dat hy de Camillo schāse
verlaten soude / ende met sijn volck binnen
Meurs comen / dat welke de voorszjeven
Boecop des nachts nae den 24 Augusti / met
sulcker haest gedaen heeft / dat hy drie stuc-
ken gheschuts inde voorszjeven Schanse
heeft gelaten / naementlijck een Canon / een
half Canon ende een Veldstuck. Want het
schijnt dat hy vooz een beleghe vreesde /
welck hy niet en doost verwachten. Sijn
Excellentie heeft dese Schanse / die lange een
roof nest geweest was terstont doen afwer-
pen ende slechten. De Schanse hadde ha-
rē naem van een Italiaensche Capiteyn Ca-
millo Sachino, een goddeloos man die in dese
Landen groote wzeetheit bedzevē heeft / die
de selve hadde doen maecten / ende noemde
die Mutiliana, gelijkmen sulcx bevondē heeft
uyt een descriptie die in een secker Cappel
leken daer ontrent hangende was.

Camillo
schanse ofte
Mutiliana
verlaten.

*Verclaringhe vande Cijfferen die inde Figuyre vande be-
legheringe ghesneden zijn.*

1. Dit was het Quartier van zijn Excell.
2. Hier lach Graef Wilhelm met 15. Vaendel.
3. Hier lach Graeff Henrijck van Nassau met seven Vaendelen.
4. Die zijn 13. Vaendelen Enghelschen onder het gtbiet van Horatius Veer.
5. Dit zijn 5. Cornetten.
6. Dit is een Wagen-burch.
7. Hier lach den Oversten Brederode met acht Vaendelen.
8. Dese plaets bewaerde Graeff Hohenlo, ende den Graeff van Solms met 10. Vaendelen, ende den Graeff van Meurs met 12. Vaendelen, ende 16. Cornetten. Alle de andere Schansen ende Block-huyfen waren beset met Garnisoen uyt het Leger.

Overberinge vande Stadt ende t' Casteel van

M E V R S,

Geschiedt inden Jaere 1597.

1597.

En Pzince Mauritz verstaē hebbēde dat Graef Harman ober de Maese met sijn volck was vertrocken / so is hy den 26 Augusti die Stadt van Meurs gaen besichtigen / vergeselschapt zijnde met 11 Cornetten peerden / ende ontrent thien hondert man te voet / wederom keerende dooz de Camillo Schanse, heeft hy geresolveert de Stadt van Meurs aen te tasten. Tot welke resolutie den Pzince te meer ende eerder beweert ghe-

worden is / overmits het Peerdevolck twelc den Grave van Hohenlo met sijn huysvrouwe de Grabinne van Bueren nae Duytsch-land hadde gecondopeert / nu weder gecomē was: dien volghende is hy / nae dat hy de Schepen hadde belast na de Camillo Schanse op te varen / den 28 Augusti met het gansche Leger gemarcheert nae Meurs, bestaende van tsestich Vaendelen Doet-knechten / ende 21 Cornetten Peerden / de welke hy noch ten selven daghe in twee Leghers verdeelt daer voezen gheslaghen heeft: het eene ende grootste vooz de Kerck-poozte ende Heen-poozte / alwaer hy hem selven logerde met 49 Vaendelē voetknechten / en alle de Ruyterye / het ander vooz de Poozte vande nieuwe

Meurs be-
legert den 28 Augusti